

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2CoP/8/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8714214204
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2017:8714214204.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Daniely Babinovej a Mgr. Miloša Koleka v právnej veci starostlivosti o mal. P. V., nar. XX. XX. XXXX, zastúpenú Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny G., za účasti matky P. V., nar. XX. XX. XXXX, bytom D. E. XXX a otca C. V., nar. XX. XX. XXXX, naposledy bytom J., E. XX, o nariadenie ústavnej starostlivosti a určenie výživného, za účasti okresného prokurátora v Poprade, o odvolaní kolízneho opatrovníka proti rozsudku Okresného súdu Poprad zo dňa 10. 11. 2016, č. k. 15P/349/2014-104 jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Dáva podnet súdu prvej inštancie na postup podľa § 37 ods. 2 písm. b/ Zákona o rodine spočívajúci v uložení výchovného opatrenia o určení dohľadu nad výchovou maloletej.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie nenariadil ústavnú starostlivosť u mal. P. V. a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. V dôvodoch rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na to, že na základe podnetu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny G. začal bez návrhu konanie o nariadenie ústavnej starostlivosti a určenie výživného u mal. P. Ako podnet slúžilo vydanie predbežného opatrenia súdu, v zmysle ktorého bola maloletá umiestnená do ústavnej starostlivosti detského domova v D. E., a to z dôvodu, že matka žila s maloletou v drevenej chate v chatovej oblasti K., D. E., neprihlásila dieťa do školy, keďže sa matke nepáčilo, že túto školu navštevujú žiaci so sociálne znevýhodneného prostredia a odmietla prihlásiť dieťa k lekárovi. Zároveň odmietala pomoc zo strany Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny G.. Súd prvej inštancie poukázal na ust. § 54 a nasl. Zákona o rodine. Zistil, že maloletá pochádza z manželstva rodičov, ktoré bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Bratislava III, sp. zn. 7C/162/2006. Maloletá bola zverená do starostlivosti matky, otcovi bolo určené prispievať na jej výživu po 22,60 Eur a styk otca s maloletou bol zakázaný. Zo správy detského domova v G. zo dňa 26. 01. 2015 bolo preukázané, že maloletá prišla do profesionálnej rodiny 09. 09. 2014. Príchod prebehol veľmi pokojne, po intelektuálnej stránke je P. na vysokej úrovni, v škole dosahuje výborný prospech, s matkou je v telefonickom kontakte a stretnutia sa uskutočňovali dvakrát mesačne. Po letných prázdninách v roku 2016 sa maloletá nevrátila do profesionálnej rodiny, čo matka odôvodňovala tým, že dieťa chce ostať s ňou. Súd prvej inštancie zistil, že maloletá nastúpila na základnú školu s materskou školou v D. J. 13. 09. 2016, je žiačkou X.A triedy. Podľa správy základnej školy maloletá do školy chodí vzorne, včas, čisto upravená, má pripravenú desiatu, chodí na obedy do školskej jedálne, na vyučovacích hodinách sa správa slušne a svedomito si plní svoje školské povinnosti. Správa sa zdvorilo voči pedagógom, primerane nadväzuje vzťahy s rovesníkmi a v rámci kolektívu sa správa priateľsky. Zo správy detského domova G. súd prvej inštancie zistil, že matka sa pravidelne taktiež denne telefonicky kontaktovala v čase pobytu maloletej v

profesionálnej rodine. Často sa realizovali formou krátkodobých pobytov stretnutia dieťaťa u matky. 13. 09. 2016 zamestnanci detského domova G., a to psychológ a sociálna pracovníčka spolu s pracovníčkou kolízneho opatrovníka navštívili matku v domácom prostredí a bol vykonaný osobný kontakt s dieťaťom, pričom dieťa bolo spokojné. Raz mesačne bola uskutočnená osobná návšteva v D. E. XXX, v mieste pobytu matky, kde neboli zistené žiadne okolnosti, ktoré by boli prekážkou, aby dieťa nemohlo zostať v starostlivosti matky. Súd prvej inštancie zdôraznil, že v zmysle medzinárodných dohovorov, ale aj podľa Zákona o rodine je ústavná starostlivosť krajným riešením pri zabezpečovaní výchovy a starostlivosti o mal. deti. Ako sám kolízny opatrovník, detský domov, ale aj škola, konštatuje, že maloletá je veľmi intelektuálne vyspelá, s vlastným názorom, súd prvej inštancie zdôraznil, že na tento názor má byť prihliadnuté a zdôraznil, že dieťa najmä v období dospievania nemôže byť odtrhnuté od obidvoch rodičov. Sociálna situácia matky nemôže byť dôvodom pre uplatnenie tak závažného inštitútu vo vzťahu k mal. dieťaťu ako je nariadenie ústavnej starostlivosti. Je však pravdou, že bude na matke, aby aj túto nie nepodstatnú sociálno-ekonomickú zložku pri starostlivosti o dieťa čo najrýchlejšie vyriešila v spolupráci s príslušnými orgánmi a úradmi. Podstatným však je, že je v najlepšom záujme dieťaťa, aby nestratilo kontakt s biologickým rodičom, ktorý naopak má tú najväčšiu úlohu zabezpečiť starostlivosť o dieťa, najmä po osobnej, mravnej a výchovnej oblasti, ale v neposlednom rade aj v oblasti materiálnej. Všetky hodnotenia týkajúce sa maloletej sú vysoko pozitívne. S prihliadnutím na jej názor a všetky okolnosti prípadu sa súd prvej inštancie nateraz nepriklonil k najkrajnejšiemu riešeniu pri starostlivosti o mal. dieťa. Nič však nebráni, aby úrady sociálnej kurately naďalej aktívne spolupracovali s rodinou a snažili sa o poskytnutie prípadnej odbornej pomoci. O trovách konania účastníkov rozhodol podľa § 52 CMP.

3. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny G., ktorý navrhol, aby odvolací súd zrušil rozsudok a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V dôvodoch odvolania poukazuje na to, že maloletá bola na základe predbežného opatrenia umiestnená v detskom domove v G. z dôvodu, že matke sa v tom čase nepodarilo vytvoriť vhodné podmienky pre starostlivosť o dcéru - vhodné podmienky bývania, zdravotnú starostlivosť, bola tu zistená nedostatočná ekonomická a finančná situácia a vzdelávacia povinnosť. Otec maloletej bol v tom čase vo výkone trestu odňatia slobody v B. s tým, že na základe vydaného rozsudku má zákaz styku s maloletou. Matka mala trvalý pobyt v obci D. E. s tým, že mal. P. bola už v minulosti od 18. 03. 2014 u manželov S. a C. V. v V. republike, ktorí dočasne zabezpečovali starostlivosť o maloletú so súhlasom matky, ktorá ich požiadala o dočasnú pomoc. Od leta 2014 sa matka s maloletou vrátili na Slovensko, zdržiavali sa v obci D. E. v chatovej oblasti. Podmienky bývania nevyhovovali potrebám a požiadavkám starostlivosti o mal. dieťa, čo aj matka priznala. Dieťa nebolo prihlásené do školy, komunikácia a spolupráca s matkou bola obtiažna, a preto kolízny opatrovník podal na súd podnet na vydanie spomínaného predbežného opatrenia. Po letných prázdninách v roku 2016 sa maloletá nevrátila do zariadenia detského domova, o čom kolízny opatrovník Okresný súd G. upovedomil. Od uvedeného obdobia sa matka s mal. dieťaťom zdržiava na adrese D. E. XXX s tým, že za vlastníka tejto nehnuteľnosti sa pokladá bývalý manžel matky W.. I. C.. Kolízny opatrovník má za to, že matka sa zdržiava v tejto nehnuteľnosti neoprávnene. Podmienky bývania u matky sú nezmenené. S ohľadom na vlastnícky režim tejto nehnuteľnosti matka bude musieť vypratať túto stavbu, aj s ohľadom na konanie Okresného súdu Poprad, sp. zn. 17C/155/2016. Taktiež uvádza, že na Okresnom súde Poprad prebehlo konanie voči matke vo veci prečinu nebezpečného prenasledovania sp. zn. 5T/131/2015, v rámci ktorého matka bola uznaná vinnou, bol jej uložený trest odňatia slobody s podmienočným odkladom a zároveň jej bola uložená povinnosť v skúšobnej dobe podrobiť sa psychoterapii alebo zúčastniť sa na psychologickom poradenstve. Matka je nezamestnaná, je v neustálom odpore a odmieta spoluprácu s úradmi. Či zabezpečí všetky potreby dieťaťa je otázne, keďže kolízny opatrovník poukazuje na doručenie kópie rozsudku zo spomínaného trestného konania, z ktorého plynie, že matke bola diagnostikovaná zmiešaná porucha osobnosti. Jej regulácia správania sa prostredníctvom rozumových zložiek funguje zle, jej správanie je v situáciách afektívne, často agresívne. Matka v čase návštevy uviedla, že nemusí nič rešpektovať. Uplatňuje len svoje slobodné právo na život. Mal. dieťa je u matky od spomínaného obdobia septembra 2016, na opakovaných hosťovských pobytoch po zvážení všetkých možných alternatív detského domova G.. Takýmto spôsobom sa monitoruje situácia v rodine maloletej. Boli vykonané tiež návštevy ZŠ D. J., kde maloletá je prihlásená do školy a ktorú aj navštevuje. Tento krok bol zvolený po spoločnej dohode s detským domovom G. z dôvodu možnosti lepšieho kontaktu s dieťaťom a taktiež psychologickej pomoci dieťaťu zo strany detského domova G., nakoľko sa môže o samote, bez prítomnosti matky stretnúť s maloletou na pôde ZŠ D. J.. Kolízny opatrovník zdôraznil, že žiadal o doplnenie dokazovania nariadením znaleckého dokazovania vo vzťahu k osobnej starostlivosti či matka je spôsobilá dieťaťu zabezpečiť riadnu celodennú starostlivosť tak, aby nebol ohrozený jeho zdravý vývin. V rámci opakovaných návštev v domácom prostredí, ako aj ZŠ D. J.

bolo komunikované aj s maloletou, ktorá chce zotrvať pri mame. V škole patrí medzi najlepších žiakov, nie sú s ňou žiadne problémy. V rámci šetrení bolo komunikované aj s riaditeľkou školy, ktorú maloletá navštevuje. Tá taktiež potvrdila, že s maloletou nie sú problémy, ťažšia komunikácia je s matkou, ktorá má na všetko svoje pravidlá, keď naposledy bol problém s ospravedlnením, ktoré bolo potrebné doložiť od lekára, čo matka ospravedlnila tým, že ona, ani jej dieťa lekára nepotrebujú. Prostriedky, ktoré matka dostáva sú príspevok na stravu dieťaťa, ktoré je umiestnené v detskom domove a nie je to príjmom ako u profesionálnej matky. Matka nemá vlastný príjem a deklarovala, že nie je evidovaná na úrade práce a ani necíti potrebu sa evidovať, pomáhajú jej dobrí ľudia. Postaviť starostlivosť o dieťa na milosti cudzích ľudí nie je správne a ani zodpovedné zo strany matky. Správanie matky je nespolupracujúce, arogantné, útočné a často emocionálne labilné. K samotnému návrhu na doplnenie dokazovania sa priklonil aj okresný prokurátor. Vyjadrenie súdu, že nič nebráni, aby úrad aktívne spolupracoval s rodinou, je v prípade nereálne bez nariadenia vhodného opatrenia súdu a taktiež posúdenia zdravotného stavu matky vo vzťahu k osobnej starostlivosti o dieťa. V zmysle týchto dôvodov navrhol podanému odvolaniu vyhovieť.

4. Matka a otec maloletej sa k odvolaniu nevyjadrili

5. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo v zmysle zásad vyjadrených v ust. § 65, § 66 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“) a dospel k záveru, že odvolanie dôvodné nie je.

6. Ako vyplynulo z vykonaného dokazovania mal. P. V. bola uznesením Okresného súdu Poprad z 18. 09. 2014, č. k. 14PPom/4/2014-29 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove zo dňa 24. 10. 2014, č. k. 2CoPom/1/2014-108 umiestená do ústavnej starostlivosti detského domova v D. E. z dôvodu, že matka žila s maloletou v chate v chatovej oblasti K. - D. E., nebola schopná zabezpečiť riadnu starostlivosť o maloletú, keď bolo zistené, že dieťa nemá zabezpečenú povinnú školskú dochádzku a lekársku starostlivosť a odmietala pomoc zo strany kompetentných úradov.

7. Maloletá bola od 19. 09. 2014 umiestnená v profesionálnej rodine. Podľa správy Detského domova G. z 20. 01. 2015 sa maloletá v danej situácii adaptovala, vychádzala veľmi dobre so všetkými príslušníkmi rodiny, po intelektuálnej stránke je maloletá na vysokej úrovni, je veľmi precízna v činnostiach, poslušná a rešpektuje dospelých. Maloletá udržiavala pravidelný kontakt s matkou, a to telefonicky každý deň a stretnutia sa uskutočňovali dvakrát za mesiac podľa dohody na neutrálnom mieste.

8. Detský domov G. v správe z 21. 10. 2016 informoval súd, že po poslednom krátkodobom pobyte maloletej u matky sa maloletá do zariadenia nevrátila, Detský domov G. požiadal o stretnutie orgánu sociálnoprávnej ochrany dieťaťa za účelom oboznámenia sa so správou zo šetrenia a aktuálnymi zistenými skutočnosťami a názorom dieťaťa. Stretnutie sa uskutočnilo 12. 09. 2016, boli prijaté opatrenia, ktoré by eliminovali vystaveniu dieťaťa prípadnému stresu a opatrenie, ktoré rešpektuje názor dieťaťa zostať s matkou, kým o veci nerozhodne súd. Bola vykonaná návšteva maloletej v domácom prostredí. Dieťa našli spokojné, tím Detského domova G., sociálna pracovníčka a psychológ počas celého pobytu maloletej v domácom prostredí bol v kontakte s matkou. Neboli zistené žiadne okolnosti, ktoré by boli prekážkou, aby dieťa nemohlo zostať v starostlivosti matky. Podľa správy psychológa Detského domova G. z 19. 09. 2016 je zrejmé, že maloletá vo výchovno-vzdelávacom procese dosahuje výborné výsledky, všetky povinnosti si plní zodpovedne a včas. Má vynikajúce komunikačné schopnosti, vystupovanie a prejav je na vysokej úrovni. Psychológ realizoval osobný kontakt s maloletou v domácom prostredí matky - návšteva bola hodnotená pozitívne. Dieťa bolo spokojné, v kompenzovanom stave. V individuálnom sedení so psychológom maloletá popísala, že sa cíti veľmi šťastne, že je so svojou matkou, čo vyplynulo z opakovaných sedení psychológa s maloletou s tým, že budúci vývoj dieťa aktuálne pozoruje s napätou ostražitosťou, potrebuje pocit vnútornej spokojnosti, spolupatričnosti a dôverného spojenia so svojou vzťahovou osobou.

9. Podľa § 54 ods. 1 Zákona o rodine, náhradná osobná starostlivosť alebo pestúnska starostlivosť má prednosť pred ústavnou starostlivosťou. Pred nariadením ústavnej starostlivosti je súd povinný vždy skúmať, či maloleté dieťa nemožno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti.

10. Podľa § 55 ods. 1 Zákona o rodine, súd sústavne sleduje spôsob výkonu ústavnej starostlivosti a najmenej dvakrát do roka hodnotí jej účinnosť, najmä v súčinnosti s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí, obcou a príslušným zariadením, v ktorom je maloleté dieťa umiestnené.

11. Treťou formou náhradnej starostlivosti, ktorá nahrádza osobnú starostlivosť rodičov o maloleté dieťa, keď títo nezabezpečujú, resp. nemôžu zabezpečiť starostlivosť o dieťa a ktorú súd nariadi zásadne len ak nemožno nariadiť predošlé formy náhradnej starostlivosti je ústavná starostlivosť. Ide o výnimočné opatrenie súdu, ku ktorému možno pristúpiť len pri naplnení zákonných predpokladov. Ústavná starostlivosť sa môže nariadiť len vtedy, ak výchova maloletého dieťaťa je vážne ohrozená alebo vážne narušená a iné výchovné opatrenia k náprave nevedli. Vážne ohrozenie alebo vážne narušenie výchovy maloletého dieťaťa môže spočívať vo vážnych nedostatkoch v správaní dieťaťa, prípadne v nedostatkoch prostredia, v ktorom dieťa žije a v ktorom dochádza k narušeniu jeho telesného, citového, mravného a rozumového vývoja. Vážne narušenie výchovy môže byť spôsobené aj nevhodným správaním rodičov, či nevhodnými vplyvmi širšieho rodinného prostredia. Nemožno sem však zaradiť nedostatočné majetkové, prípadne bytové pomery rodičov.

12. Rozdelenie rodiny predstavuje veľmi vážny zásah do základných ľudských práv, a preto sa musí opierať o dostatočne pádne argumenty motivované záujmom dieťaťa. Keďže zásahy do rodinného života je možné odôvodniť len ich nevyhnutnosťou a každý vykonaný zásah by mal primárne chrániť najlepší záujem dieťaťa, do popredia sa na tomto mieste dostáva pozitívny záväzok štátu udržiavať a obnovovať prirodzené prostredie rodinného života, a to najmä, ak dôvody narušenia nespočívajú v závadnom správaní jednotlivých členov rodiny, ale v objektívnych sociálnych či v hospodárskych podmienkach.

13. Podľa čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa, má každé dieťa právo, aby štát poskytol jeho rodičom pomoc nevyhnutnú na plnenie starostlivosti a výchovy dieťaťa.

14. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie nezistil nateraz také závažné okolnosti v rodinnom prostredí u maloletej, pre ktoré by bolo nevyhnutné nariadiť ústavnú starostlivosť. V tomto smere je potrebné poukázať najmä na spomínané správy Detského domova G., vyjadrenie jeho psychológa a základnej školy D. J., ktorú maloletá navštevuje. Podľa aktuálneho vyjadrenia kolízneho opatrovníka je mal. P. naďalej na hosťovskom pobyte u matky, ktorá stále žije v chatovej osade v D. E.. Starostlivosť zo strany matky je dobrá, maloletá je v poriadku, prospieva, navštevuje základnú školu, kde dosahuje výborné výsledky a patrí medzi najlepších žiakov. Podľa vyjadrení maloletej si jej matka našla prácu v G. a snaží sa zabezpečiť si bývanie v D. J., kde maloletá chodí do školy. Maloletá má matku veľmi rada, vníma ju takú, aká je so všetkými negatívami a pozitívami. Jej práním je zostať s matkou.

15. Je teda zrejmé, že matka v priebehu povolených opakovaných pobytov od septembra 2016 na dobrej úrovni zabezpečuje starostlivosť o maloletú, snaží sa riešiť svoju sociálnu situáciu a želaním maloletej je ostať pri svojej matke, pri ktorej sa cíti šťastne a spokojne. Rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorý za týchto okolností nenariadil ústavnú starostlivosť vo vzťahu k mal. P., hodnotí odvolací súd ako vecne správne a s poukazom na uvádzané dôvody ho potvrdil postupom podľa § 387 ods. 1 CSP.

16. Kolízny opatrovník v konaní opakovane poukazoval na komplikovaný kontakt s matkou, ktorá ich pokusy pri riešení jej situácie vníma ako obťažovanie. Sťažnú komunikáciu s matkou avizuje aj riaditeľka základnej školy, ktorú maloletá navštevuje. S ohľadom na predchádzajúce problémy v rodinnom prostredí maloletej, má odvolací súd za to, že je naďalej potrebné monitorovať, akým spôsobom matka zabezpečuje starostlivosť o dieťa, pre to podáva podnet súdu prvej inštancie na postup podľa § 37 ods. 2 písm. b) Zákona o rodine spočívajúcich v uložení výchovného opatrenia o určení dohľadu nad výchovou maloletej.

17. O trovách odvolacieho konania odvolací súd s ohľadom na ust. § 57 CMP a skutočnosť, že žiaden z účastníkov nepodal návrh na rozhodnutie o trovách konania, nerozhodoval.

18. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaťel musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).